

РОЛЬ КОМУНІКАТИВНИХ ІГОР ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

І.М. Сологор

Одним з ефективних методів професійної підготовки медичних фахівців є навчально-рольова гра. Сутність навчально-рольової гри професійної спрямованості як активного методу навчання полягає в спільній творчій проблемно-пошуковій діяльності суб'єктів навчального процесу, у ситуаціях, що моделюють майбутню професійну діяльність лікаря.

Навчально-рольові ігри професійної спрямованості в процесі навчання студентів іноземної мови виконують певні функції, а саме: мотиваційно-спонукальну, інформаційно-навчаючу, евристичну, виховну, комунікативну, рефлексивно-оціночну, контрольну-психотерапевтичну.

Залежно від структури навчально-рольових ігор можна визначити такі компоненти ігрової пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення іноземної мови: 1) предмет-ігрова ситуація професійної спрямованості; 2) діяльність викладача щодо вибору змісту навчального матеріалу, постановки завдань, організації і керування ігровою пізнавальною діяльністю студентів; 3) діяльність студентів (ролі, посади у грі); 4) правила гри; 5) ігрове поле (модель середовища).

Зважаючи на методичну літературу, виділяють 4 типи навчально-рольових ігор, які поступово ускладнюються та забезпечують цілеспрямоване засвоєння знань, опанування вміннями, навичками, а саме: тренувальні ігри; ситуативні навчально-рольові ігри; професійно-діяльнісні навчально-рольові ігри; інструментально-змагальні навчально-рольові ігри. Кожен тип комунікативної гри відповідає рівням пізнавальної діяльності, що якісно відрізняються між собою та відповідають певним етапам і стратегіям навчання: репродуктивній, продуктивній, стратегії комбінування та творчій (евристичній). У процесі вивчення іноземної мови може використовуватися серія різних за тематикою і змістом ігор певного типу, які враховують індивідуальні особливості та рівень підготовки студентів.

Тренувальні ігри моделюють мовленнєву поведінку студентів через відповідні ролі лікаря (терапевта, педіатра, хірурга тощо). Стрижневим елементом таких ігор виступає моделювання умов мовленнєвої діяльності студентів у різних професійних ситуаціях. Під час тренувальних ігор створюється атмосфера, за якої студенти, моделюючи професійну діяльність, відпрацьовують уміння і навички монологічного мовлення, аудіювання, ведення діалогу.

Ситуативні навчально-рольові ігри проводяться на продуктивному етапі навчання, який характеризується значним поглибленням смислового аспекту іншомовної комунікації наявністю елементів проблемності, самостійності, динамічності. Ігри цього типу мають сценарій, який складається із серії комунікативних ситуацій професійної спрямованості. Слід підкреслити, що йдеться не про статичні, а динамічні ситуації, які постійно розвиваються. Ситуативні ігри базуються на комплексі

комунікативно-рольових вправ, спрямованих на формування вмінь аналізу комунікативного й ігрового завдання.

Навчально-рольові ігри (професійно-діяльнісні) застосовуються на продуктивному і творчому рівнях навчальної діяльності. Такі ігри проводяться за заздалегідь розробленим сценарієм, який характеризується вищою складністю завдань, кількістю ситуацій, проблем і ролей, ускладненістю обладнання ігрового поля, різноманітністю реквізитів, які виконують функцію управління розумовою-іншомовною діяльністю студентів та їхніми предметними діями. У рольових іграх такого типу комунікативна функція іноземної мови реалізується в максимальному обсязі.

Інструментально-змагальні навчально-рольові ігри використовуються на творчому рівні навчання, який характеризується відносно високим ступенем комунікації. Вони несуть у собі дух змагання, що стимулює творчу активність студентів, сприяє розвитку їхньої ініціативи та емоційно-ціннісних відносин. Інструментально-змагальні ігри забезпечують повну саморегуляцію та самооцінку "команд-гравців", створюють сприятливий психологічний мікроклімат. Однак слід зауважити, що саме по собі використання навчально-рольових ігор не гарантує підвищення ефективності навчальної діяльності студентів. Їх ефективне конструювання і застосування у процесі навчання студентів іноземної мови можливе лише за певних умов, а саме: послідовне проведення різних типів ігор з урахуванням рівня комунікативної підготовки студентів, фази і стратегії навчання; імітаційне й ігрове моделювання предметно-соціального контексту професійної діяльності; налагодження партнерської взаємодії і співробітництва учасників гри на основі суб'єкт-суб'єктних відносин; орієнтація викладача на діалогічну форму спілкування зі студентами, яка забезпечує сприятливий психологічний мікроклімат, атмосферу творчості та спонтанності під час занять, емоційний контакт; оптимальне співвідношення двох планів навчально-ігрової діяльності – власне ігрового і дидактичного; забезпечення проблемності змісту імітаційної моделі і процесу його розгортання в ігровій діяльності.

За допомогою навчально-рольових ігор професійної спрямованості ефективно розв'язується цілий комплекс важливих завдань, які нині стоять перед вищою школою в умовах кредитно-модульної системи навчання: активізація процесу навчання, надання йому творчого характеру; набуття студентами досвіду іншомовного спілкування в контексті майбутньої професії лікаря; розвиток не тільки пізнавальних, а й професійних мотивів; формування цілісного уявлення про майбутню професійну діяльність, її специфіку та функції; вдосконалення комунікативних умінь і навичок соціальної взаємодії, індивідуального і колективного прийняття рішень; підвищення успішності засвоєння іноземної мови.